

Ι Σ Π Α Ν Ι Α

Ὡς πρὸς τὸ ὕψος, νομίζω ὅτι ὁ Ἰσπανὸς ποιητὴς εἶνε γλαφυρότερος, εἰς ἀμφοτέρους ὁμοίως, καίτοι ὀλίγον σχοινοτενεῖς, ὑποφώσκει λάμψις τις μεγάλου ποιητοῦ.

Ἐξ ὄλων τῶν ἔργων τοῦ Ζορίλλα θαυμάζονται ἰδίως I cantos del Trovador, (τὰ ἄσματα τοῦ Ραψωδοῦ), διηγήσεις καὶ μῦθοι, πλήρεις ἐρωτικῶν στίχων γλυκυτάτων καὶ περιγραφῆς ἀπαραμίλλου σαφηνείας.

Ἐγραψεν ἐπίσης διὰ τὴν σκηνήν. Ὁ δὸν Ζουάν Τενόριο, δράμα φανταστικόν, εἰς στίχους ὀκτασυλλαβούς ὁμοιοκαταλήκτους, εἶνε ἐκ τῶν δημοφιλεστέρων δραματικῶν ἔργων τῆς Ἰσπανίας. Πκρίσταται κατ' ἔτος τὴν ἡμέραν τῶν νεκρῶν μετὰ μεγάλης πομπῆς καὶ συρρέει ὁ λαὸς ὡς εἰς ἑορτήν. Λυρικά τινα χωρία τοῦ δράματος φέρονται ἀνὰ τὰ στόματα πάντων, ἰδίως δὲ ἡ ἐρωτικὴ ἐκδήλωσις τοῦ δὸν Ζουάν πρὸς τὴν ἀρπαγεύσαν ἐρωμένην του, ἥτις εἶνε ὅ,τι γλυκύτερον, ὅ,τι τρυφερότερον, ὅ,τι περιπαθέστερον δύναται νὰ ἐξέλθῃ τῶν χειλέων ἐρωτῶτος νέου, ἐν τῇ ὁμηρικωτέρᾳ διαχύσει τοῦ πάθους.

Προκαλῶ τὸν ψυχρότερον τῶν ἀνθρώπων νὰ ἀναγνώσῃ τοὺς στίχους ἐκείνους, χωρὶς ν' ἀνατριχιάσῃ!

Καὶ εἶνε ἴσως ἰσχυροτέρα ἡ ἀπάντησις τῆς γυναικὸς: — Δὸν Ζουάν! Δὸν Ζουάν! Σὲ ἐξορκίζω εἰς τοὺς εὐγενεῖς οἰκτιροῦς σου: ἡ ἀπόσπασον τὴν καρδίαν μου, ἡ ἀγάπα με, διότι σὲ λατρεύω!

Ἀκούσατε τοὺς στίχους αὐτοὺς ἀπὸ μίαν Ἀνδalousian, καὶ θὰ ἴδητε ἢ, ἂν δὲν δύνασθε νὰ πράξετε τοῦτο, ζητήσατε νὰ σᾶς ἀπαγγείλωσι τοῦλάχιστον τὴν χορῶδιαν ὑπὸ τὸν τίτλον La Pasionaria, ὀλίγον ἐκτεταμένην, ἀλλὰ πλήρη πάθους καὶ μελαγχολίας καταθειλοῦσης.

Ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ τὴν ἐνθυμηθῶ, χωρὶς νὰ πληρωθῶσιν οἱ ὀφθαλμοί μου δακρύων. Βλέπω πάντοτε τοὺς δύο ἐραστάς, τὴν Αὐγὴν καὶ τὸν Εὐτύχιον, νέους, ἐν ἐρήμῳ τινὶ ἐξοχῇ περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἀποχωριζομένους δι' ἀντιθέτων ὁδῶν, στρεφομένους ἐκάστοτε καὶ χαιρετιζομένους, καὶ ἀκορέστως παρατηροῦντας ἀλλήλους.

Εἶνε στίχοι, ὡς τοὺς ἀποκαλοῦσιν οἱ Ἰσπανοί, asonantes (συνηχοῦντες), ἄνευ ὁμοιοκαταλήξεως, ἀλλὰ συνθεθειμένοι καὶ διατεταγμένοι οὕτως, ὥστε ἡ προτελευταία συλλαβὴ ἐκάστου στίχου περιτοῦ ἢ ἀρτίου, ἐπὶ τῆς ὁποίας πίπτει ὁ τόνος, νὰ ἔχη πάντοτε τὸ αὐτὸ φωνῆν, ὅπερ εἶνε τὸ δημοφιλέστερον εἶδος τοῦ στίχου ἐν Ἰσπανίᾳ, ὁ στίχος τοῦ Romancero, ἐν τῷ ὁποίῳ πάμπολλοι αὐτοσχεδιάζουν μετὰ θαυμαστῆς εὐχερείας, οὔτε εἰμπορεῖ ὁ ξένος νὰ αἰσθανθῇ ὅλην τὴν ἀρμονίαν, ἐὰν δὲν ἔχη ἐξησηκμημένη τὴν ἀκοήν.

— Εἰμπορῶ νὰ ἴδω τὸ Μουσεῖον τῆς Ζωγραφικῆς;

— Porqué no, caballero? (διατί ὄχι κύριε;)

Ἡ θυρωρὸς μοὶ ἤνοιξε τὴν θύραν τοῦ Μεγάλου Συλλόγου τοῦ Ἁγίου Στυρουῦ, καὶ με συνώδευσεν ἐντός.

Ἐπάρχουσι πολλαὶ εἰκόνες, ἐξαιρουμένων ὁμοίως τινῶν τοῦ Ροῦβενς, τοῦ Μασκάνη, τοῦ Καρδένας, τοῦ Βικεντίου Καρδούτη, αἱ λοιπαὶ εἶνε εἰκόνες ἐλαχίστης ἀξίας, περισυλλεθεῖσαι ἐκ διαφόρων μονῶν, καὶ διεσπαρμέναι εἰκῇ ἀνὰ τὰ δωμάτια, τοὺς διαδρόμους, τὰς κλίμακας, τὰς στοάς. Οὐχ ἦττον ὁμοίως εἶνε Μουσεῖον καταλειπὸν ἐν τῇ ψυχῇ βαθεῖαν ἐντύπωσιν, οὐχὶ πολὺ ἀνομίαν ἐκείνης, ἣν παράγει κατὰ πρῶτον τὸ θέαμα τῶν ταυρομαχιῶν. Καὶ πράγματι διήλθον πλέον τῶν ἐξ μηνῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας

ἐκείνης καὶ ἀκόμη αἰσθάνομαι αὐτήν, ὡς νὰ τὴν εἶχον δεχθῆ πρὸ ὀλίγον ὥρῶν. Ὅ,τι ἀποτροπαιότερον, ὅ,τι αἰμοχαρέστερον, ὅ,τι φρικαλεώτερον παρήχθη ποτὲ ὑπὸ τοῦ χρωστήρος τῶν ἀγριωτέρων Ἰσπανῶν ζωγράφων, εὗρισκεται συνειλεγμένον ἐκεῖ.

Φαντασθῆτε ὅ,τι θέλετε, πληγὰς, μέλη ἀκρωτηριασμένα, κεφαλὰς ἄνευ σώματος, σώματα κάτισχνα, φραγελωμένα, βρασνισμένα, κατεστραμμένα μετὰ ὅλα τὰ βασανιστήρια, ὅσα ἔτυχε ποτε νὰ εὑρετε περιγραφόμενα εἰς τὰ μυθιστορήματα τοῦ Γουεράτη ἢ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, ἐν τούτοις δὲν θὰ κατορθώσετε νὰ σηματοποιήσετε ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τοῦ Μουσείου τῆς Βαλλαδολίδου.

Διέρχεσθε ἀπὸ αἰθούσης εἰς αἰθουσαν καὶ δὲν βλέπετε εἰμὴ στρεβλωμένα πρόσωπα νεκρῶν, ψυχορραγούντων, δαιμονιώντων, δημίων, πκντοῦ δὲ αἷμα, αἷμα, αἷμα, ὅπερ νομίζετε ὅτι βλέπετε νὰ ἀναβλύζῃ ἀπὸ τοὺς τοίχους καὶ νὰ διαπερᾶ ἐντός, ὡς ἡ Babette τοῦ Πατρὸς Βρεσιάνη ἐν ταῖς εἰρκταῖς τῆς Νεαπόλεως. Εἶνε σωρεία ἀλγηδόνων καὶ φρικαλεοτήτων, ἱκανῶν νὰ πληρώσωσι τὰ νοσοκομεῖα ἐνὸς Κράτους.

Κατ' ἀρχὰς αἰσθάνεται τις εἶδος τι θλίψεως, ἀκολούθως φρικασμοῦ καὶ ἐπὶ τέλους ἀγανακτήσεως κατὰ τῶν κρεουργῶν ζωγράφων, οἵτινες κατήσχυον τὴν τέχνην τοῦ Ραφαήλου καὶ τοῦ Μουρίλλου τόσον οἰκτρῶς.

Ἡ μάλλον ὑποφερτὴ εἰκὼν, τὴν ὁποίαν εἶδον μετὰ τῶν πλείστων κακῶν, καίπερ ἀνήκουσα καὶ αὐτὴ εἰς τὴν σχολὴν τῆς φρικωδῆς Ἰσπανικῆς πραγματικότητος, παρίστα τὴν Περιτομήν τοῦ Ἰησοῦ, μετὰ ὅλας τὰς λεπτομερεστέρως ἀκριβείας τῶν περιτεμονόντων καὶ τῶν περιτεμονομένων πραγμάτων καὶ μετὰ κύκλον θεατῶν, κεκυρότων καὶ ἀκινήτων, δίκην σπουδαστῶν κλινικῆς χειρουργικῆς περὶ τὸν διδάσκοντα καθηγητήν.

— Vámonos, vámonos, (ὑπάγωμεν, ὑπάγωμεν), εἶπον εἰς τὴν φιλόφρονά θυρωρὸν, ἐὰν μείνω ἀκόμη ἐδῶ μισὴν ὥραν, φοβοῦμαι μὴ καῶ, μὴ σπαγῶ, μὴ διαμελισθῶ. Δὲν ἔχεις νὰ μοὶ δείξης τίποτε περὶ εὐθυμον;

Με ὠδήγησε νὰ ἴδω τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Ροῦβενς, εἰκόνα μεγάλην, προξενούσαν μεγάλην ἐντύπωσιν, καὶ δυνάμενην νὰ κατέχη θέσιν ἐντός ναοῦ τινος. Παριστᾶ τὴν Παρθένον ἀκτινοβολούσαν ἐν μεγαλοπρεπεῖᾳ, ἀνερχομένην πρὸς τοὺς οὐρανούς, καὶ περικυκλουμένην πανταχόθεν ὑπὸ πληθῆος ξανθῶν κεφαλῶν ἀγγέλων, στεφάνων ἐξ ἀνθέων, λευκῶν πτερύγων, ἀκτίνων· πάντα δὲ ταῦτα ἐν ἐξαισίῳ συνόλῳ, ὅπερ ὑποτρέμον διασχίζει τὸν αἰθέρα καὶ ἀνέρχεται πρὸς τὰ ἄνω, ὡς σμήνος στρουθίων, καὶ ὅπερ νομίζει τις ὅτι ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν θὰ ἀνυψωθῇ καὶ θὰ ἐξαφανισθῇ.

Ἄλλ' ἦτο πεπρωμένον νὰ μὴ ἐξέλθω τοῦ Μουσείου μετὰ εὐχάριστον εἰκόνα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Ἡ θυρωρὸς ἤνοιξε θύραν τινὰ καὶ μοὶ εἶπε γελῶσα:

— Εἰσεέλθετε.

Εἰσήλθον καὶ ὠπισθοχώρησα περίτρομος. Ἐνόμισα ὅτι εὗρισκόμην ἐν φρενοκομείῳ γιγάντων. Ἡ εὗρεξις αἰθουσα ἦτο πλήρης κολοσσικῶν ἀγαλμάτων ἐκ ξύλου βεβαμμένον, παριστῶντων ὅλα τὰ δρῶντα καὶ ὅλα τὰ βωβὰ πρόσωπα τοῦ μεγάλου δράματος τῶν Παθῶν τοῦ Χριστοῦ. Στρατιώται, δεσμοφύλακες, θεαταί, ἕκκστος ἐν τῇ προσηκούσῃ τῇ ὑπηρεσίᾳ του θέσει, ἄλλος μὲν φραγελῶνων,

ἄλλος δένων, ἄλλος πληγόνων, καὶ ἄλλος χλευάζων — φρικώδη πρόσωπα φρικωδῶς παριστώμενα — ἔπειτα αἱ γυναῖκες γονυπετεῖς, ὁ Ἰησοῦς καθηλωμένος ἐπὶ τεραστίου στατροῦ, οἱ λησταί. ἡ κλίμαξ, τὰ βρασανιστήρια, πάντα, τέλος, τὰ ἀναγκαιοῦντα πρὸς ἀναπαράστασιν τῶν Παθῶν, ὅπως ἐγένετο ἄλλοτε ἐπὶ τῶν πλατειῶν, μὲν ἐν σύμπλεγμα τῶν κολοσσῶν ἐκείνων, οἵτινες ὤρειλον νὰ καταλάβωσι τὸν χώρον μιᾶς οἰκίας. Καὶ ἐδῶ δὲ πληγί, κόμακι βιβχαμμένοι εἰς τὸ αἷμα, σπαραγμοὶ ποιοῦντες φρικὴν.

— Βλέπετε ἐκεῖνον τὸν Ἰουδαῖον ἐκεῖ; μοὶ εἶπεν ἡ γυνὴ δεικνύουσά μοι ἀγαλμά τι, οὔτινος τὸ ὄ; ἀπηχοισμένου πρόσωπον ὄνειρεύομαι ἀκόμη καὶ τώρα ἀπὸ κειροῦ εἰς καιρόν. Αὐτός, ὅταν ἐγένοντο ἔξω τὰ συμπλέγματα, ἠναγκάσθησαν νὰ τὸν βγάλουν ἀπ' ἐκεῖ, τόσον εἶνε ἀσχημος καὶ ἐλεεινός· ὁ ὄχλος τὸν ἐμίσουσε μέχρι θανάτου καὶ ἤθελε νὰ τὸν κατακομματιάσῃ, καὶ ἐπειδὴ οἱ φύλακες ἐδυσκολοῦντο νὰ ἐμποδίσουν τὸν λαὸν ἀπὸ τοῦ νὰ πραγματοποιήσῃ τὰς ἀπειλάς του, ἀπεφάσισαν νὰ κάμουν τὸ συμπλεγμα χωρὶς αὐτόν!

Ἐρασιώτατη μοὶ ἐφάνη Παναγία της, ἣτις δὲν εἰζεύρω ἐὰν εἶνε τοῦ Βερουιάτη, τοῦ Γιουάν Γιούνη ἢ τοῦ Χερνάδεθ, διότι ὑπάρχουσιν ἀγάλματα καὶ τῶν τριῶν τούτων, μὲ τὰς χεῖρας συνηνωμένας, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐστραμμένους πρὸς τὸν οὐρανόν, μετ' ἐκφράσεως τόσον ἀπελιπτικῆς θλίψεως, ὥστε κινεῖ τὸν οἶκτον, ὡς πρόσωπον ζῶν, καὶ φαίνεται τῷ ὄντι ζῶσα ἐξ ἀποστάσεως ὀλίγων βημάτων, οὕτως, ὥστε βλέπων τις ταύτην κατὰ πρόωτον, εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ ἐκδηλώσῃ τὸν θαυμασμόν του.

— Los ingleses, μοὶ εἶπεν ἡ θυρωρὸς (καθόσον οἱ ἔξαναγοὶ μεταχειρίζονται τὰς κρίσεις τῶν Ἀγγλων ὡς σφραγιδα ἐπὶ τῶν ἰδικῶν των, ἐνίοτε δὲ τοῖς ἐπιδαφιλεύουσι τὰς ἀνοητοτέρας παραδοξολογίας). los ingleses dicen que no le falta mas que el habla (οἱ Ἀγγλοὶ λέγουσιν ὅτι μόνον ἡ ὁμιλία της λείπει).

Παρεδέχθη ἐυχάριστως τὴν γνώμην τῶν Ἀγγλων. ἔδωκα εἰς τὴν θυρωρὸν τὰ ἀπαραίτητα reales¹ καὶ ἐξερχόμενος μὲ τὴν κεφαλὴν πλήρη εἰκόνων αἱματηρῶν, ἐχαίρετσα τὸν οὐρανὸν εὐθυμὸς μετὰ τινος συναίσθηματος ἀσυνήθους εὐχαριστήσεως, ὡς πρωτόπειρος σπουδαστῆς ἐξερχόμενος τῆς ἀνατομικῆς αἰθούσης, ἔνθα παρέστη εἰς τὴν πρώτην αὐτοψίαν.

[Ἔπεται συνέχεια].

Π. Α. ΒΑΛΒΗΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΟ ΦΙΛΗΜΑ ΤΟΥ ΠΡΙΑΜΟΥ

— Δὲν ὑπάρχει τραγικώτερον. Εἶναι ὁ ὕψιστος βαθμὸς τοῦ ψυχικοῦ σπαραγμοῦ. Ὅταν τὸ ἀνέγνωσα, ἐρρίγησα· οὐδέποτε ἡ φαντασία τοῦ ἀνθρώπου συνέλαβεν ἰδέαν δραματικωτέραν.

— Τὸ φίλημα, τὸ ὅποσον πάντοτε φανταζόμεθα ὡς ἀνταλλασσόμενον εἰς στιγμὰς εὐτυχείας, καθ' ἃ; ἡ ψυχὴ πλέει εἰς ὠκεανὸν στοργῆς... τὸ φίλημα νὰ συγκινήσῃ καὶ νὰ σπάρσῃ τόσον.

— Καὶ ὅμως καὶ ὁ Ὀμηρὸς ἐθουματούργησε, θέσασκε τὰ χεῖλη τοῦ πολυκλαύστου πατρὸς Πριάμου εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀνδροφόνου Ἀχιλλεύου. Ριγοῦμεν, ὅταν ἀναγινώσκωμεν τὴν σκηνὴν ταύτην, πρὸ τῆς ὁποίας ὠχρίωσι ὄλα

αἱ δραματικαὶ τῶν ἡρώων περιπέτειαι, τὰς ὁποίας μετὰ τοσαύτης τέχνης περιέγραψαν οἱ πρόγονοί μας· ἐγὼ ὅμως ριγῶ ἀκόμη περισσότερο, ὅταν σκεφθῶ ὅτι ἔδωκα σχεδὸν ἐν τοιοῦτον φίλημα, τὸ ὅποσον ἔμεινεν ἀνεξάλειπτον ἐδῶ εἰς τὴν καρδίαν μου, τὴν ὁποίαν, κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἠσθάνθην ἐκτοπιζομένην.

Ἡ Ἰλιάς ἔπεσεν ἐκ τῶν χειρῶν τῆς Ἐρμιόνης, ἐνῶ οἱ μεγάλοι ὀφθαλμοὶ της ἐφάνιντο ἐρωτῶντες.

Ἡ Ἐλένη πολὺ ὠχρᾶ, καὶ ἐνῶ ἡ μορφή της ἐξέφραζεν ὑπερτάτην ὀδύνην, διηγήθη ταῦτα :

— Ἐσύρεις ὅτι πενθῶ διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἀδελφῆς μου καὶ ποτὲ δὲν θὰ ἀλλάξω τὸ φόρεμα αὐτὸ τὸ κατὰμαυρον, διὰ τοῦ ὁποίου μ' ἐνέδυσεν ὁ ἄωρος θάνατός της.

— Ναί, τὴν ἐγνώρισα καὶ τὴν ἔκλαυσα.

— Ἀχ, τί φοβερὸς θάνατος. Ἐπὶ πενταετίαν ἐσύρετο ζωντόνεκρη ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, ἕως ὅτου ἔπτυσσε καὶ τὴν τελευταίαν σταγόνα τοῦ αἱματός της.

— Ἦτο, νομίζω, νυμφευμένη.

— Ναί. Ἐσύρεις ὅμως ὅτι οἱ ἄνδρες δὲν ὁμοιάζουν τὰς γυναῖκας κατὰ τὴν λεπτότητα τῶν αἰσθημάτων. Σύζυγος, πάσχων διὰ μίαν σύζυγον, εἶναι πλάσμα λατρευτόν, τὸ ὅποσον ὑποφέρει καὶ αἰσθάνεται ἡ καρδία της τοὺς πόνους, τοὺς ὁποίους ἐκεῖνος ὑποφέρει μετὰ τῆς αὐτῆς ὀξύτητος καὶ εἶναι ἔτοιμος νὰ θυσιάσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν της χάριν τῆς ὑγείας του. Ἐγνώρισα μίαν κυρίαν, ἣτις, ἐπὶ δεκατέσσαρα μακρὰ ἔτη, περιεποιήθη τὸν ἀπόπληκτον σύζυγόν της καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου ἔχυσε δάκρυα ὄχι ἀνακουφίσεως ἀλλ' ὀδύνης πραγματικῆς. Διὰ τὸν σύζυγον ὅμως, καὶ τὸ λέγω ἀνεξαιρέτως δι' ὅλους, ἡ πάσχουσα σύζυγος εἶναι φορτίον βαρὺ· ὁ ἄνθρωπος, τὸν ὅποσον ἔλαβον διὰ τῶν εὐχῶν τῆς ἐκκλησίας ὅπως τοὺς περιποιῆται καὶ τοὺς διασκεδάζῃ, ἠσθάνθησε, δηλαδὴ δὲν εἰμφορεῖ νὰ διευθύνῃ πλέον τὴν οἰκίαν καὶ εὐρίσκεται ἀδρανῆς ἐπὶ τῆς κλίνης. Ἐὰν ἡ ἀσθένεια δὲν διαρκέσῃ πολὺ, ὁ σύζυγος αἰσθάνεται οἶκτον καὶ φρίνεται συμπάσχων· ἀλλ' ἄμα ἀργήσῃ νὰ ἰαθῇ ἢ ἀποθάνῃ, ὁ σύζυγος καθίσταται ἀνυπόμονος καὶ ἀναμένει μετὰ νευρικῆς ταραχῆς τὸ ὕψος ἢ τὸ βάθος. Τὸ ἴδιον συνέβη εἰς τὴν ἀτυχῆ ἀδελφὴν μου, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἐπότισεν ὄλα τὰ ποτήρια ὄλων τῶν πικριῶν. Κατὰ τοὺς πρώτους τῆς ἀσθενείας της μῆνας, ἦτο παρὰ τὸ προσκεφάλαιόν της ὡς φύλαξ ἄγγελος. Δεικνύων τὸ ἐνδιαφέρον ἐκεῖνο, τὸ ὅποσον μόνον ἀληθῆς ἀγάπη αἰσθάνεται. Κατόπι ἤρχισε νὰ δεικνύῃ ἀνυπομονησίαν καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀγαπῶσα γυνὴ ἔχει καὶ ὀλίγην μαντικὴν δύναμιν, ἡ ἀτυχῆς ἀδελφὴ μου ἤρχισε νὰ κρύπτῃ τοὺς πόνους της, νὰ ἐνδύεται κομψῶς καὶ νὰ μειδιᾷ λέγουσα :

«— Εἶμι καλλίτερα σήμερα, Γεώργιέ μου, ἂν ἐξακολουθήσω νὰ καλλιτερεύσω, εἰς ἕνα μῆνα θὰ ἦμαι καλά.

Ἐκεῖνος, λησμονῶν καὶ αὐτὴν τὴν φιλάνθρωπίαν, ἐκίνει δυσπίστως τὴν κεφαλὴν του καὶ ἐξήρχετο τοῦ δωματίου».

— Πόσα θὰ ὑπέφερον ἡ δυστυχισμένη.

— Ὑπέφερε λέγεις; Οἱ ἄνδρες οἱ ἐγωιστὰι νομίζεις ὅτι ὀλίγας τοιαύτας μάρτυρας εἰς τὸν τάφον στέλλουσι;

Ἐγὼ τότε μετὰ τοῦ πατρὸς μου ἤμην μακρὰν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐλάμβανον ἐπιστολάς της, εἰς τὰς ὁποίας μοῦ ὠμίλει περὶ τῆς στοργῆς τοῦ συζύγου της καὶ περὶ τῆς ἀναρρώσεώς της. Οὔτε λέξιν ἐξεστόμισε περὶ τῶν βρασανιστηρίων της· ἂν τὰ ἐγνώριζα, θὰ ἐσώζετο. Ὅ,τι τὴν ἐθανάτωσε, περισσότερο καὶ αὐτῆς τῆς ἀσθενείας, ἦτο ἡ ἀδιαφορία τοῦ ἀνθρώπου ἐκεῖνου.

Ἐπεστρέψαμεν ἐκ τῆς Πρεβέζης περὶ τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρίου. Ὁ γαμβρός μου ἦλθεν εἰς τὸ ἀτμόπλοιον καὶ μετὰ ὑπεδέχθη μετὰ πολλῆς ἀγάπης.

— Πῶς εἶναι ἡ Κετίνα μας; ἠρωτήσαμεν μὲ μίαν φωνὴν ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ μου.

— Θὰ τὴν ἰδῆτε.

¹ Νόμισμα ἀξίως ὀλίγον τι ἀνωτέρως τῶν εἰκοσιπέντε λεπτῶν. Σ. Μ.